

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

XXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

tumidum sequiat, illinc venti furentes impugnent, si ab hoc fidere mentis acie non avertimus, procellarum inundantium impetus non timemus. Ad hoc itaque fidus sagenam mentis nostrae certi cursus linea dirigat, ad hoc omne laboris nostri remigium tendat, ut non (quod absit) vorago nos Scyllae profunditatis absorbeat, non errorum cautes, vel inuadosae Syrtes improvidos obruant, sed in tutae quietis portum, & optatae tranquillitatis sinum supernus nos gubernator impellat Iesus Christus Dominus noster, qui cum Deo patre & Spiritu sancto uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTI BASILEI EPISCOPI
AMASEAE, PER IOHANNEM PRESBYTERVM NI-
comediae scriptum. Habetur autem in Simeone
Metaphraсте.

26. Aprilis.

Maxentius
victus à Co-
stantino.
Exod. 14.

Maximini
cauitia.

Maximinus
diuinitus
punitur gra-
uissimè.

Licinij si-
mulata re-
ligio.

Aperta im-
pietas.

Actum est, ut, postquam Deus percussit impium illum Romanorum Principem, suaeque magnae & verae confessionis hostem acerbissimum Maxentium Tyrannum, quem sub Constantino pio Imperatore, & Christiana religionis obseruantissimo, ut olim Pharaonem illum, in flumen demersit, & in Constantini manus Romam tradidit: factum, inquam, fuit, ut benignissimus Imperator omnia Christianis hominibus prouideret, & quamprimum suae sororis virum Licinium mitteret ad expugnandum Maximinum. Qui cum in partibus Orientis regnum fortitus esset, aduersus eum, qui verus ac solus Deus est, iniquitatem loquebatur, & saeva tyrannide eorum genus, qui Dei pietatem obseruabant, affligebat, ut nemo alius fecerat eorum, qui antea fuerunt.

Licinius igitur omnipotente Domini nostri Iesu Christi manu adiutus, quippe qui Christi fidem sincero animo tunc obseruabat, victoriam de Maximino reportauit, cum in eo regno esset, quod ille in Oriente obtinuerat. Nefarius enim Maximinus de bello ipso parum cogitans, Licinij quidem manum in fugam conuersus euasit, sed non omnino effugit illam Dei manum, quae omnia ita comprehendit, ut ab ea nihil abstrahi possit: quae manus tunc rationes & poenas, pessimas illius sceleribus dignas, exegit. Cum enim domi se occultasset, repentino quodam per totum corpus & insanabili morbo percussus est: doloribusque asperis ac vehementibus cum mirum in modum premeretur, pronus in terram cecidit, eius carnis occulto quodam igne liquefcentibus, omnibusque ipsius membris diffluentibus, solis ossibus anima ipsa conclusa: quae ossa cum carne & sanguine carerent, è proprio loco, in quo posita erant, abrumpi ceperunt. At anima illa miserissima, neque sic à scelesto & spoliato suo tabernaculo discedere potuit, priusquam Domino ipsi supplex confessus est impietatem suam ac tyrannidem, quam aduersus Christum, eius seruos affligendo, exercuerat. Tali miser ille turpissimo sine vitam suam exegit.

Itaque post iustam Maximini poenam, & diuinitus inuectam iram, Licinius, cum totum Orientem sub se haberet, magno cum apparatu ad nostrae regionis urbem Nicomediam venit una cum coniuge sua, ut in regia domo habitaret, & Orientis Imperium gubernaret. Iam verò primum summa quadam pax repente per totum nostrae regionis orbem, post vehementes illas insanientis idololatriae commotas fluctuationes ac pugnas, Licinij arbitrio atque opera inuecta est. At bonarum rerum inimicus diabolus, pie uiuentium tranquillitatem ac laetitiam non diu ferre potuit. Licinio enim ipsi exemplo non fuit eorum Tyrannorum, qui antea fuerunt, euersio ac poena, nè & ipse talis esset, sed ea, quae iusta sunt, faceret, atque in illis perseveraret. Nam cum feliciter, quod cupiebat, ei processisset, quaeque sperabantur, in eius potestatem venissent, ostendit non longe postea, qualemnam animum haberet, & cuiusmodi re vera esset, quod videlicet per simulationem, & sub quadam simulata fidei specie atque integumento cum maximo illo Imperatore Constantino versatus fuerat, quo tempore Constantini res gestas considerans, animum suum occultabat. Tunc igitur, cum totus scelestus esset & nefarius, rotusque ad diaboli voluntatem se accommodasset, solius & veri, omniumque creatoris Dei confessionem reprobauit, idque post iusurandum illud, quod Dei amantissimo

Impe-

Imperatori Constantino sapius exposuit, nullo vnquam tempore se à Christianorum fide defecturum, sed illius se fore propugnatorem. Quæ sua promissa pro nihilo faciens, Græcorum cultui se ipse totum diligenter tradidit, ardenti zelo in rebus illis execrabilibus permanens, & vbiq̃ idolis ipsis sacrificia offerens. Qui & violenter senatorias mulieres abripiens, in conspectu hominum turpe atque intemperatum facinus committebat, non matribus, neque filiis parcens, quò minus intemperanter cum illis coiret. Ad hæc per omnes gentes infinitas calamitates meditari non desistebat.

Effrensi-
bido.

Hæc cum magni Constantini germana soror videret atque audiret, eaque ferre non posset, literas ad pium virum, & Dei amicum Constantinum clam misit, quibus significabat, quæ Licinius facere ausus fuerat. Ille enim superstiosæ dæmonum culturæ studiosus, & ipsi Deo inuisus Licinius, omnes Christianos homines è domo sua procul fugavit: qua re aperte se Christi diuino patrocinio nudum ac destitutum ostendit. Cum igitur sine impedimento aliquo talia diutius ab illo fierent, vna quædam puella ex eorum numero, quæ in Reginæ ministerium ardenti studio affectæ erant, è genere Christianorum exorta, moribusque & temperantia florens, cum hæc cognosceret, & ad stuprum à Licinio pronocata, cum eo misceri exhorreret, simulque nè propter zelotypiam ac suspicionem à domina sua affligeretur, arcanum illud Reginæ ipsi aperire ausa est. Hæc, inquit, Imperator constituit mihi facere. Benignus enim, qui eius cubiculi præfectus est, cum tanquam magnum aliquod donum se mihi collaturum speraret, hoc significauit. Te igitur obtestor per Deum illum, qui cæli & terræ Dominus est, quem & ipsa times, & Imperator Constantinus colit, nè sinas virginitate mea nefario coitu vitata me priuari.

Exemplum
inſignis pu-
dicitia.

Hæc cum Regina didicisset, & puellæ ipsius æquam mentem ac propositum libenter amplexata esset, illam primùm occultauit eo nomine, quòd delirio correpta, moritura videretur. Postea verò opportunum tempus nata, multum auri & argenti, regiumque ornatum ac omnem suppellectilem, necnon pueros illi dedit, eamque misit in Armeniæ regionem, atque illis hominibus, qui eam deducebant, præcepit, vt nullo modo, quæ fierent, alicui patefacerent, quænam scilicet, aut vnde esset illa puella, quoad Dominus ipse prouidisset. Illi verò virili veste eam ornârunt: cumque Reginæ de puellæ custodia, & benignitate in eam seruanda fidem certam dedissent, in eum locum, in quem iussi fuerant, proficiscebantur: ac si qui ab illis quesiuissent, quisnam ille esset, Tribunum quendam esse respondebant. Dei autem prouidentia factum est, vt illi in urbem Amaseam venirent. Erat autem vrbs illa Ponticæ prouinciæ metropolis. Glaphyra igitur (hoc enim erat puellæ nomen) cum urbem munitissimam vidisset, eius loci specie delectata est, & pueros suos admonuit, vt si Christianorum genus illic inuenissent, in ea vrbe permanerent.

Amasea,
Ponticæ
prouinciæ
metropolis.

Cum verò adolescens quidam, qui ad Quintium vrbs illius cum primis illustrem pertinebat, audiisset viros illos Christianos esse, & quærere, si qui eiusdem fidei essent in vrbe illa, ad Quintium pertulit, quod audierat. Qui nihil moratus, eos conuenit, ac rogauit, vt in domo ipsius esse vellent, & si gratum eis esset, illic manerent, dicens, se quoque Christianum esse, & eo in loco Christianum Episcopum habere, virum egregium, & dignum, qui cum Apostolis ipsis conferri posset. Illi eius verbis obtemperantes, & in eius domo partem quandam capientes, apud clarissimum virum Quintium permanserunt: & Episcopum ipsum conuenere, qui Basileus appellabatur. Erat vir ille admodum eloquens, omniq̃ virtute & spiritali prudentia refertus. Cum verò à Glaphyra ipsa quesitum fuisset, quænam, & vnde esset, respondit, se Italiam genere, & Christianam esse, & ex parentibus Christianis, ancillamque Reginæ illius, quæ Constantini Augusti soror, & Licinij regis vxor erat. Adiunxit etiam deinceps, quænam fuerat causa, vt ad eum locum veniret. Illi cum hæc audiissent, præceperunt, vt neque ipsa, neque quisquam illorum, qui ad eam pertinebant, cum aliquibus versarentur, nè aliquo modo vrbs Præfecto delati essent, & calamitatis alicuius causa ea res ipsis foret. Beatus verò Episcopus Basileus dixit, ad Dei gloriam illam discessionis causam pertinere.

Basileus,
Amaseæ
Episcopus.

Illis ipsis diebus templum Ecclesiæ causa Episcopus construebat: nam vsque ad illud tempus non fuerat intra urbem Christianis ipsis locus aliquis sanctus. Casta igitur illa virgo Glaphyra multum auri & argenti ad templi adificationem contulit, & omnes facultates suas ad omnia ea suppeditabat, quæ beatus Basileus iussisset. Quinetiam & ad dominam suam scripsit, vbinam esset, & apud quem manere sibi proposuisset, ac de sa-

Templum
Amaseæ cõ-
struitur
sumptibus
Glaphyraz.

cro illo edificio certioream eam fecit, petens, vt plus pecunię ad eam mitteret, qua templum sanctum Christianis compleri posset. Id libentissimę fecit magni Constantini soror, quę & plurimas pecunias, & multa dona ad eam misit. Scripsit etiam & literas ad Episcopum, quibus puellam ei commendabat.

Temporis interuallo iniquioris dęmonis arte factum aiunt, vt Glaphyrę literas Benignus ille, de quo diximus, inuenit. Quibus lectis, cum audisset puellę viuere, & apud quendam virum Amasę esse, regi Licinio hoc patefecit. Qui cum mirum in modum furore accensus fuisset, illa ipsa hora ad prouincia Pręsidem edictum misit, quo iubebat Basileum ipsum, & famulę Glaphyrę ferreis vinculis ligatos ad eum mitti. Prius igitur quę regis literę ad Pręsidem venissent, Dei prouidentia factum est, vt Glaphyra ipsa ex humanis rebus discederet. Corruptor autem ille & inhumanus Pręses cum regis edictum accepisset, sanctissimũ Episcopum Basileum comprehendit, & ferreis vinculis adstrictum ad Regem misit. De Glaphyra autem scripsit, quod mortua esset. Consequantur beatum Episcopum Basileum duo clerici diaconi, quorum alter Parthenius, alter Theotimus vocabatur. Omnes autem in via ipsa ab impijs militibus & carnificibus vexati sunt. Cum verò ad Nicomediam regiam urbem venissent, Dei seruis Basileus in carcerem coniectus est. Parthenius verò & Theotimus apud quendam Elpidiphorum Christianum hominem atque hospitem, qui carceri proximus habitabat, benignę & multa cum misericordia hospitio accepti sunt.

Fidelissimus igitur Elpidiphorus, cum omnia de viro illo cognouisset, & carceris custodi notus esset, auro ab eo impetrauit, vt sine impedimento aliquo, & ipse, & diaconi, & quoscunque voluisset, ad magnum Dei Pontificem introirent, & vnã cum illo diuinas preces atque psalmos, noctibus præsertim, canere possent. Instante igitur die, quo ante Tyrannum Basileus ipse sistendus erat, media noctis tempore, carceris custode accersito, diaconos suos & admirabilem Elpidiphorum quęsiuit. Custos igitur ipse celerimẽ eos omnes ad Basileum duxit. Ille verò psalmos, vt consueuerat, etiam tunc canebat, exorsus ab illa psalmorum decade, Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. Deindẽ cum in psalmis dicendis vltimũ progressus esset, tertio versum hunc, extensis in cælum manibus, & lachrymas fundens, dixit: Et habitauero in extremis maris, & manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua, Domine. Diaconi autem illi, cum Basileum in precibus, tanquã perplexum, vidissent, lapsum fuisse suspicati sunt. Ipse verò sciebat, quid diceret, vt earum rerum finis ostendit, quę de illo conclusę sunt.

Deindẽ cum hymnos & preces expleuisset, die ipso iam lucescente, Diaconos affectus: Tentationes, inquit, adsum, fratres, à diabolo quidem ipso commotę, sed ab hominibus in nos illatę. Nę segnes sitis, neque ob eas arumnas, quę futurę sunt, animo concidatis, sed sustinete, stabiles manentes in fide: neque vos dimoueri patiamini, vt probati, non confusi, in aduentu Domini sitis, vigilanter ac firmiter animę oculos ad eum intentos habentes, qui potest nos seruare à morte, & luctum vertere in gaudium, angustias ipsas in iucunditatem, lachrymas in risum, labores in requiem. Omnes vitę huius voluptates, & sensuum illecebras, abiectissima quęque esse propter Dei filium Iesum Christum existimate, vt eius hæredes vnã cum omnibus sanctis viris efficiamini, eius regni delicijs fruente. Scitote enim, filij mei, hac nocte Dominum meum mihi verẽ apparuisse, & qualis dissolutionis meę, & in illum migrationis futurus sit finis, quęcunque deniquẽ magna & præclara in seruum suum faciet, mihi declarasse. Vos igitur tranquillo animo estote, & in Christo, reuertentes, fratres ipsos confirmate. Eutychium verò Callistrati filium episcopum vobis assumetis. Irã enim mihi Dominus reuelauit, qui sua gratia & benignitate motus faciet, vt vile hoc corpus meum vobis reddatur.

Cum eius clericiamaros fletus emitterent, ille consuetã suam doctrinam adhibens, ipsos admonuit & hortatus est, vt reuerti vellent, manibus Elpidiphori eos commendans, cui & hoc dixit: Tu, frater, à Deo ipso electus es, vt charitatis mercedem recipias. Vnã igitur cum illis arumnas patere, neque ipsos dimittas, quocunque loco Dominus ad eorum ministerium te inuitauerit. Cum primũ verò eos Basileus dimisisset, rex ipse iussit illum ad se duci, ac primũ Glaphyrę puellę crimen obijciebat, quod eam acceperat, neque quicquam de ea re significauerat. Ille ad hæc omnia iustam defensionem opposuit. At rex iussit ab eius adpectu Episcopum amoueri. Cui & per vrbis Tribunum significans: Condonabo, inquit, tibi erratum hoc, & insuper honores maxi-

Basileus
vincit^r mit-
titur ad Li-
cinium.

Vide no-
cturnã psal-
modiam.

Psal. 131.

Psal. 138.

Christus Ba-
sileo appa-
ruit.

S. Basileus
sistitur corã
Licinio.

maximos adjiciam, si mihi obtemperaueris, & deis meis sacrificia obtuleris: quin etiam & eorum sacerdotum, qui hinc sunt, Pontificem te constituam. Beatus vero ille Dei minister Basileus Tribuno respondit: Hæc dices Regi: Licet totum regnum tuum mihi dare volueris, nunquam tantum mihi dabis, quantum auferre vis, cum à Deo viuento me separare studeas, & demonibus animarum corruptoribus adiungere, atque ab infinita, sempiterna immortalique gloria abalienare, & ad caducos honores impellere, quorum honestas turpitudine est, & splendor abusio quadam inutilis. Sed si vis me bonum consiliarium audire, tu mihi obtemperes, & redeas illuc, vnde discessisti: quemque reprobatum contempsisti, ad eum te supplicem abijcias. Bonus enim est Deus noster, neque quisquam alius est præter ipsum iustus, sanctus & saluator. Pœnitentiam igitur agas, & à vanis istis rebus discedas, ne propter insipientiam tuam mala & calamitates in te veniant, illatae ab illo ipso iusto iudice, quem tu negans, dixisti Deum non esse.

Hæc Tribunus statim Regi nunciauit: quem Rex iterum ad Basileum mittens: Rursus, inquit, illum admone, nisi forte cogi velit. Quod si parere mihi noluerit, statim eum capite obrucato, in mare præcipitetur, ut videamus, an Galilaus ille ipsum seruare possit. Rursus igitur Tribunus ad eum venit, ac dixit: Inter vitam & mortem nunc es constitutus. Duorum alterum delige: vel mihi obtemperes, & Regem ipsum colas, dijs immolans, quos ipse veneratur: vel te ipsum gladio feriendum esse scias, & in mare præcipitandum. Hæc cum sanctus ille vir audiisset, admodum lætus respondit: Ego immortalem Deum meum ac Regem colere, & eius præceptis obedire studeo. Isti enim, quos ipsi deos vocatis, demones sunt, cum quibus & qui eis credunt, à vero & solo Deo meo, in omnes imperium tenente, in illo ipso iudicij tempore, quod definiuit, in ignem gehennæ, qui nunquam extinguitur, detrudentur in tenebras exteriores, ubi crit fletus & stridor dentium. Fac igitur contra me quicquid vis. Ego enim non solum capite priuari, & in mare, ut dixisti, proijci, sed etiã infinitos cruciatus pro Christo meo sustinere paratus sum. Quandiũ enim spiritus ipse in naribus meis superfuerit, formatorem & Deum meum non negabo, neque ignis illius omnia vorantis reus efficiar.

Cum Tribunus ex ijs intellexisset hominis sententiam stabilem esse atque immobilẽ, iussit mediocriter flagellis verberatum capite priuari, & in mare eius corpus deijci. Hoc enim modo quamplurimos ex ijs, qui Christi fidem colebant, illos præfertim, qui Dei gregibus præsidebant, obruncatos piscibus escam proiecerat. At ille grauissimus & valde religiosus Christi martyr Basileus, verbera ipsa grato animo excipiens, dicebat: Non tribulatio, nõ angustia, nõ plurima pericula, nõ gladius, nõ ignis, aut mors separare me poterunt à charitate Christi: potest enim ille ab omnibus me liberare. Cumque duceretur, canebat psalmi versus illos: Qui pascis Israël, intende, qui deducis velut oues Ioseph: qui sedes super Cherubin, manifestare coram Ephraim, Benjamin & Manasse. Excita potentiam tuam, & veni, ut saluos facias nos. Hæc maxime illi optabilia erant, & spectabant ad ea innuenda, quæ postea Elpidiphoro, & ijs, qui cum illo erant, euenerunt. Elpidiphorus autem simul cum diaconis & quibusdam hominibus Christianis Basileum sequebatur, quem carnifices ipsi vehementer urgebant. Venerunt igitur ad eum locum, in quo illi martyrium obeundum erat. Elpidiphorus autem carnifices adiit, quibus & nonnullos argenteos nummos dedit, eosque rogauit, ut Basileo liceret cum domesticis suis ea loqui, quæ voluisset. Id cum carnifices libentissime concessissent, ille diuinus Christi athleta & episcopus Basileus, cum in maris litore genua inclinasset, & manus ipsas in cælum extendisset, Deum orauit theologicis vocibus, & alijs attentionem afferentibus, in hanc sententiam prolatis.

Tu, qui cælestes & incorporeas mentes constituisti: qui cælum, tanquam pellem, extendisti, terramque ipsam super aquas fundasti: qui mare, & omnia creasti, quæ in his ipsis continentur, Domine Deus meus, qui vnicuique, & quocumque in loco, & in omnibus semper præsens es: qui que facis voluntatem timentium te, & custodientium mandata tua, exaudi preces meas, & fidelem gregem tuum custodi, cui me inutilem seruũ tuum præficere dignatus es: illum ab omni Græcorum vanitate ac violentia libera: & ab omni magniloquentia, & impia hereticorum lingua, blasphemias contra te loquentem, intactum serua. Tu, qui omnia potes, idolorum insaniam extermina, & satanæ opera destrue, Ecclesiæ verò tuæ cœtum amplifica. Omnem hanc ciuitatem, & ei finitimas vnum populum efficias, cuius eadem mens, idemque animus sit in tua, qui verus Deus es, recta confessione retinenda. Eundem populum & bonorum operum, tibi que placentium æmulatorem constitue, ut ab omnibus gloriosè celebretur nomen Patris, &

Eius præla-
rum respon-
sum.Marth. 8. 13.
22. 24. 25.
Egregia &
inuita eius
fortitudo.

Rom. 8.

Psal. 79.

S. Basilei

precatio.

Psal. 103.

Psal.

Act. 20.

Filij, & Spiritus sancti nunc, & in secula seculorum. Dumque vocem hanc, Amen, addidisset, Elpidiphorum, & diaconos ipsos amplexatus cum osculo sancto, quem admodum maximus ille Paulus Ephesiorum presbyteros olim amplexatus fuit: Benedictus, inquit, Deus, qui non dedit nos in captione dentibus eorum hostium, qui corporeis oculis non videntur: sed laqueos ipsorum contriuit, & nos liberauit, auxiliumque praeiuit, ut ex angustijs eriperemur: neque supra, quam possumus, nos tentari permisit. Salutate fratres & filios meos, quos genui in Spiritu sancto. Gratia Saluatoris nostri Iesu Christi sit cum omnibus vobis, Amen. Tunc ad carnificem conuersus: Fac, inquit, tu amice, quod iussus es, & cuius causa hinc ades. Cumque genua inclinasset, & collum protendisset, laetus atque exultans, plaga vna percussus, bonum illud certamen fortissimè confecit.

Vir sanctus capite plectitur.

Tunc Elpidiphorus carnificibus aurum offerens, eos rogabat, ne Basilei corpus in mare demergerent, sed illud sibi sepeliendum traderent. Verum hoc illi facere noluerunt, suspicati, ne, si fortè deprehensi essent, suis etiam capitibus à Rege condemnati obtruncarentur. Cumque ille preciosum martyris caput à carnificibus petiisset, nec ipsum impetrare potuit. Itaque carnifices illi, cum piscatorum quorundam scapham arripuissent, in eam martyris corpus cum capite coniecerunt, & longius à terra distantes, in altum mare aliò caput, aliò corpus demerserunt, nobis id videntibus, qui & gemitibus confundebamur. Elpidiphorus autem minister Christi fidelissimus, cum Diaconos in domum suam accepisset, eos consolatus recreauit. Nocte vero illa diuina quaedam angeli visio Elpidiphoro ter oblata est, eodemque tempore angelus ipse sic affatus eum fuit: Episcopus Basileus Sinopem venit, & illic vos expectat. Surge igitur, & eius Diaconos tecum habens, nauigium conscende, & ad ipsum proficiscere.

Authoris huius fides.

Visio Elpidiphori.

Elpidiphorus cum ter eodem tempore surrexisset, & visionem secum cogitasset, clericis illam exposuit, ab eis quaerens, an re vera locum aliquem, vel regionem Sinopem dictam alicubi esse audiuissent. Parthenius urbem Ponti esse dixit. Et ego, inquit ille, in somnis mihi videbar magno illi viro manum meam porrigere, & vnà cum ipso in Domini templum introire, qui & hoc mihi dicebat: Ut vides, ita erit tibi. Cum igitur Elpidiphorus aurum & viaticum sumpsisset, & omnibus alijs rebus maiorem Christi fidem duceret, eamque secum haberet, ac ut viam ducentem quendam sequeretur, Amaseno nauigio inuento, vnà cum Basilei Diaconis in illud conscendit. Nauigabant igitur in urbem maritimam Sinopem, Deumque precabantur, ut quae initio facere iussi fuerant, ea manifestis eisdem iterum reuelarentur.

Visio alia Elpidiphori.

Illa igitur nocte, qui antea Elpidiphoro apparuerat, praesens fuit, ac dixit: Ad dextrum vrbis sinum rete ipsum demittite, & quam cupitis margaritam inuenietis: ac repente ostendit illi & locum, & signa quaedam, ac domum pellucentem, sanctumque virum in ea sedentem cum multitudine militum, dixitque: En ipsum vides, manè igitur veniens, illum capias. Experrectus igitur, & valde laetatus, his, qui cum illo erant, se haec vidisse significauit: qui cum diluculo surrexissent, ierunt, prout visione illa docti fuerant, cum & signa, & locum inuenissent. Ecce autem & piscatorum nauigium, qui retia sua componebant, oblatum est. Eos cum admirabilis Elpidiphorus ad se vocasset: Quid vultis, inquit, vobis demus, ut rete nobis iaciatis? Illi autem libentissimè cum eis pactionem fecerunt. Qui cum in nauigium conscendissent, sortiti sunt inter se de primo iactu, forsque ipsa Theotimo cecidit. In ipsius igitur nomine retia in mare demissa sunt, quae extracta, nihil in se captum habebant. Deinde Parthenius pro Elpidiphoro sortitionem fecit, & secundus sagenae iactus Parthenio cecidit. Sed neque sic aliquid ab eis captum fuit. Dixit autem Elpidiphorus: Ego non in meo, sed in Dei mei nomine vobis committo, ut sagenam in mare iaciatis. Fidem enim in Deo ipso habeo, fore, ut quod propositum mihi est, assequi possim.

Corpus S. Basilei e mari extrahitur.

Hoc igitur facto, gloriosi episcopi & martyris Basilei corpus admirabili quodam modo, & supra quam dici possit, in sagenam illa complicatum fuit. Cum igitur piscatores sagenam extrahentes, multum onus in illa esse praesensissent, arridentes: Felicissimus, inquit, istius hominis Deus est. Cum vero retia in terram extracta fuissent, & hominem in mari peremptum vidissent, sententiam mutant, de fortuna illa conquererentur. At Elpidiphorus cum eum vidisset, & sanctum virum Basileum cognouisset, se continere non poterat, quin multum lachrymaret atque ingemisceret. Parthenius vero in eius aures incubens: Ne demus, inquit, istis suspicionem, sed tanquam communem humani generis naturam misericordia prosequentes, illos rogemus, ut nobis eum dent, quod terra cadaver ipsum mandare possimus. Consulabant enim piscatores de illo iterum in

marc

mare proijciendo. Quamobrēm piscatoribus dixerunt: Vos quidem, fratres, laborastis, idque, quod à Deo ipso datum fuit, cepistis: date nobis eum, qui pro piscibus extractus est, ut quæ ad sepulturam pertinent, ritè illi adhibeamus, ut terræ id, quod ei cognatum est, adiungatur. Piscatores autem pro cadauere nihil sibi dari patiebantur. At Elpidiphorus: Vos, inquit, laborem passi estis, quodque vobis impositum fuit, exoluistis: iustum igitur est, vos mercedè recipere. Cùm hoc diceret, non antea desistit, quam quod constitutum eis fuerat, acceperunt.

Cùm igitur ad ripam quandam maris nauigassent, corpore illo accepto ac reposito, à piscatoribus relicti sunt, sole ad vesperum iam vergente. Tum illi honoratum sancti martyris tabernaculum amplexari coeperunt cum lachrymis atque gemitibus, & ea re multum gauisi sunt. Cùm enim martyris caput sine corpore, corpusque sine capite, vtrunque nobis ipsi spectantibus, in altū mare proiectum fuisset, admirabile fuit & insigne admodum diuinæ potentia opus, illud idem caput cum corpore coniunctum emergere, cùm sectionis signum existeret, quam gladio allatam, vndique collum martyris præ se ferebat quidem, sed ita tamen, ut à sacro illo capite disunctum non esset. Neque vllum omninò damnum, vel tumorem ex aquis ipsis, quibus diu agitatū fuerat, ut alia omnia consueuerunt, corpus illud acceperat, neque aliquid malè olebat, quin etiam odoris suauitatem quandam emittebat. Prorsus enim ab omni corruptione liberum erat. Non à capite, non à palpebris, non à canitie illa, quæ nupèr florere coeperat, pili effluerant, sed qualis erat, cùm adhuc superstes dormiebat, talis & nunc ante illos positus cernebatur, multorumque vnguentorum suauitatè redolebat. Nondum autem septuagesimum annum excesserat. Sed nemo his fidem non habeat, quasi diuinæ potentia ordine hæc non sint facta, cùm sciat, quæ in Erythræo mari, & Iordane flu-
uio sub Mose, Iosue, Elia & Elisæo olim à Deo effecta sunt, quæque postea in Iona illo di-
uino homine, & tribus adolescentibus, qui in Babylonia illa fornace fortiter se gesse-
runt, quorum neque crines, neque indumenta ignis ardore aut incendio corrupta sunt. Dan. 3.
Hæc enim Dei potentia euenerunt omnia facientis, & suo nutu quocumque tempore voluerit, quæ contra omnium opinionem sunt, disponentis. Idem enim Deus est, qui & tunc, & nunc mirabilia omnia in eos, quos se dignos inuenit, vel post mortè eorum efficere solet.

Cùm factis igitur collachrymassent, & iam aduesperasceret, Elpidiphorus ad urbem cucurrit, & velū quoddam emit: cumque multa nox esset, corpus ipsum in velo illo inuoluit: quod in cuiusdā Christiani hominis domo, qui erat vnus Eupolitarum, & apud quem iam antea diuerterant, reponens, vnà cum ijs, qui illic erant, deceter funus ipsum curauit. Quamprimùm autem & ex tabulis arcam quandam Elpidiphorus composuit, atque in vehiculum mercede cōductum corpore imposito, vnà cum Diaconis ad illius urbem Amaseam profectus est, ac totos quinque dies in itinere consumpsit. Ad multā verò noctem in templo, nupèr constructo, reliquias illas reposuerunt. Diluculo autem tota Christianorum multitudo in eum locum collecta, occultè quidem propter Præsidis metū, nè si hoc ille sciret, eis malefaceret, festinauit sancti viri corpus sepulcro dare. Sed quoniam verisimile erat aliquos vel non credere, vel eius corporis spectandi cupidos esse, cùm velum illud reuoluissent, omnium virtutum & cōtinentiæ specimen viderunt, eorumque sensus admirabili quadam odorum suauitate oblectatus est. Cumque totum illud sancti viri corpus, quod Spiritus sancti templum fuerat, inspexissent, ac re illa, omniumque opinionè superante miraculo percussi fuissent, & spiritualem patrem ac magistrum lachrymis profecuti essent, ipsi denique miraculorum effectori Deo gloriam reddidissent, cum psalmis & lampadibus & multis aromatibus ante illud templum, quod à Basileo martyre, Dei ope adiuuante, constructum fuerat, in ea parte, quæ ad Orientem spectat, vbi & reliquorum sanctorum martyrum corpora multa reposita esse dicuntur, eius etiam corpus condiderunt, hucusque episcopum, pastore & sui gregis etiam post mortem custodem vigilantissimum habentes, eundemque grauissimorum ac ferocium, cuiusmodi Arabici sunt, luporum, qui non corporeis oculis, sed mente comprehenduntur, aliarumque ferarum, Græcorum, inquam, & hæreticorum persecutorem diligentissimum.

Post insignem igitur hominis illius sancti cædem, Constantinus Imperator, cùm hæc didicisset tum ex sororis suæ literis, tum ex alijs viris Senatorijs, qui à Licinio vexati fuerant, & ad Constantinum, tanquam ad seruatorem & malorum emendatorem confugerant, Roma discessit maxima ira percitus, vel diuino potius consilio,

Nann 4 cum

Nota eximia miracula in exanimi corporis sancti viri.

Exo. 14.
Iol. 3.
4. Reg. 2.
Ion. 3.
Dan. 3.

Lupi Arabici, dæmões. Fera, hæretici.

cum Crispo filio, qui & in omnibus Rex bonus erat, eique similis, à quo genitus fuerat. Venit igitur Constantinus in Orientem, ut Licinium comprehēderet, qui se ad bellum contra Imperatorem gerendum instruxerat. Sed eius exercitus totus ad Imperatorem illum maximè gloriosum, & nobiles victorias reportantem se contulit, eique adhaesit. Licinium verò, cum ferè ad mortem usque Imperator castigasset, regali & quacunque illa principatus potestate priuatum, in Galliam demādauit, ut in illa regione habitaret: eò enim quòd eius affinis erat, illū morte punire noluit, qui iure milliès mori debebat. Ei autem, toto Senatu audiente, dixit: Luge, & poenitentiam age ob ea, quæ ausus es, bonisque operibus studens, ab illis nunquam desiste: fortasè Deus propitijs ac beneuolus erit tibi, qui omnis beneuolentiæ expers & insidiator fuisti: fortasè & sempiterna poenæ sententiam aufugies. Nihilominus tamen diuina poena vehementer illum aggressa fuit: in ea enim regione, ad quam missus est, difficilia quædam vicera, remedia eius malitiæ congruentia, similem illi, quam Maximinus passus fuerat, plagā attulerunt. Cum igitur grauiter ingemisceret, & solum ac verum Deum à se reprobatū fuisse confessus esset, ex hac vita miser auulsus fuit.

Porro cum magnus & verè Christi electus Imperator Constantinus Imperium inuictum atque inexpugnabile adeptus esset, diuisiones illas, quas primus ex Romanis Imperatoribus Diocletianus excogitauerat, in veterem statum restituras, diuinis legibus & statutis coniunxit: ac per omnes gentes Græcæ superstitionis ritum ac tyrannidem in nihilum redegit: Christianorum verò res augeri, extolli, & omni cum fiducia restitutam & veram Christi confessionem prædicari fecit: omniaque illa, quæ ad idolorum templa pertinebant, siue pecuniæ, siue redditus fuissent, Domini Iesu Christi Ecclesijs distribui edicto iussit: Imperium denique ipsum eidem Domino acceptum referens, Byzantium urbem suo nomine appellandam construxit, quam omnium Rex atque Imperator Deus diligit. Obijt autem martyrio sanctus beatus, & inter sacerdotes atque illustres martyres cum primis egregius & fidelis Basileus, mense Martio, vigesimo octauo die: sepultus verò fuit in sacri sui gregis vrbe mense Aprili vigesimo sexto, imperante Constantino, in Christo Iesu Domino nostro, cui gloria & imperium in secula, Amen.

Posteaquàm tale in Christo ministerium amabilis Elpidiphorus compleuit, & in vrbe Nicomedia apud me minimum inter Christi sacerdotes Iohannem fuit, omnes Basilei res gestas, quæ supradictæ sunt, Deo teste, mihi exposuit. Quamobrè ad eorum, qui hæc legent, vel audire voluerint, ædificationem atque vtilitatem literis mandare, & scripta relinquere studui, quæcumq; vidi, audiui & didici: nam & ipse dignus habitus fui, qui per dilectum Elpidiphorum illius beati viri spirituali cōgressu fruere, quo tempore in carcere custodiebatur, à quo & maximam vtilitatem percepi. Cum enim tempore illo inter Christi fideles homines contentio ac dissidium ortum esset, ego ab eo viro, qui omni affectione liber, & præceptor erat verè magnus, supplex petij, ut diceret, num rectè sentirent, qui filium ipsum simul cum Deo omnium supremo pariter æternū esse & sine principio tenerent, dicentes eum esse eiusdè essentia, cuius & pater est, nec non duo hæc sine principio, & pari honore prædita esse affirmantes: an potius hæreticā disputationem sustinerent, cum quodam loco clara voce Filius ipse dicat: Pater maior me est: item illud: Vado ad Deum meum. Tunc ille: Si diuina, inquit, oracula diligenter & accuratè legere volueris, omni affectu & odio liber, inuenies rectissimè illos sentire, qui confitentur, sic Deum ipsum à se coli, eum Iohannes apertè clamet: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, hoc erat in principio apud Deum: & Paulus testetur, Christum esse Dei potentiam, & Dei sapientiam, imaginem & characterem Dei inuisibilis, primogenitum omnis creaturæ, atque creatorem. In ipso enim creata sunt omnia, siue visibilia, siue inuisibilia, & omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factū est. Si verò in ipso, & per ipsum omnia creata sunt & constiterunt, manifestè tempus & secula creata esse intelligimus.

At si quis ad eam insaniam deuenit, ut Patrem & Deum sine potentia, sapientia & verbo fuisse dicat, habeat ille & de Filio talem opinionem, quòd patibilis fuerit, & paulatim creuerit, atque additamentum acceperit, eiusque ipsius diuini existentis totam naturam (ut opinatur) ad principium referat. Auscio enim & additamentū, quod paulatim fit, principium habet omninò id, quod fit in tempore. Verum non existimo aliquem ex ijs, qui rectè sentiunt, tale quippiam opinari, neque hoc à veritate putò dissentire, quòd Pater sine principio, & Filius cū Deo etiam ipse sine principio sit. Non enim in tempore Pater est, sed supra tempus, supra quod & Filium esse manifestum est. Itaq; cum

Deus

Constantinus bellum facit Licinio, cumq; comprehendit.

Licinium Deus punit.

Constantini præclara facta.

Author locutus fuit cum S. Basilio.

Iohan. 14. & 20.

Iohan. 1.

1. Cor. 1. Coloss. 1.

Deus & Pater semper fuerit, aeternus etiam est Filius ipse, supra quam cogitari possit, diuino modo à Patre genitus. Cum enim confiteamur semper eum fuisse sine principio, semper sapientem & potentem, fateamur igitur necesse est fuisse Verbum, & Verbi genitorem: quod Verbum non in aërem dissoluitur, quemadmodum nostra verba dissoluantur, sed cōsistit, & est verè indissolubile, semper ab eo, qui sine principio est, ab ipso, inquam, genitore secundum veram essentiam principium habens supra principium. Quod enim Verbum ipsum, hoc est, Filius, eiusdem substantiæ sit, cuius & Pater, Filius ipse homo factus clara voce affirmat, cum ait: Ego & pater vnum sumus: & Qui videt me, videt & patrem meum. Hæc enim verba aliter intelligi non possunt, quam quod eiusdem substantiæ cognitione ijs, qui verè sunt, aprè cōgruere ostendant. Eandem sententiam & in verbis illis contineri arbitror: Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Cum hoc dicit, vnum ostendit nomen Patris, & Filij, & sancti Spiritus. Curnam hoc fecit? Vt eiusdem substantiæ, voluntatis, regni, potestatis ac virtutis, eandem cognitionem esse doceret, diuersitatemque personarum, quæ in Trinitate considerantur, ostenderet.

Quod verò dixit, Pater meus maior me est: & Vado ad Deum meum: in eam partem accipiendum est, in quam accipimus, cum audiimus illum esuriuisse, sitiuisse, dormiuisse defessum, anxium & tristem fuisse, crucem denique & mortem pertulisse. Hæc enim omnia pij homines humanæ filij Dei, hoc est, vni geniti Verbi, naturæ propter nos susceptæ tribuere debent: quoniam formam hominis suscepit, & sponte sua seipsum exinanit, & cum esset diues, (vt ait diuinus Paulus) propter nos factus est pauper, vt nos illius paupertate diuites efficeremur. Similis enim nobis fuit per omnia, excepto peccato. Tales igitur humiles voces, & patibili naturæ cōuenientes, cogitandum est illi conuenire, qua parte homo fuit: Illas verò magnas, & Deo conuenientes voces, de eodem cogitabimus, qua parte Verbum erat Dei in principio, & Deus, vnum cum patre: id quod ex diuinis signis ostensum est. Itaque Genitori similem fuisse intelliget, qui animæ oculis non caliginosis eum contemplari voluerit.

Cum his sermonibus à beato illo martyre adiutus fuisset, & ad rectæ synceræque fidei firmissimum lapidem conuersus, animum meum in eo confirmassem, & eorum, qui Filium à Patris substantiâ disjungere atque alienare conati sunt, vel seipsos potius ab vni geniti Filij prouidentia se iungunt, inanem & adulterinam doctrinam execratus fuisset, ad lectissimum eorum, qui Deo rectè credunt, numerum me ipsum aggregaui, in Patre, Filio, & sancto Spiritu, eiusdem Trinitatis gloriâ celebrans, & nunc, & in secula, Amen. Ità completum fuit martyrium sancti Basilei, qui fuit Episcopus vrbs Amaseæ. Eius autem memoria celebratur vigesimo sexto die mensis Aprilis. Te verò, qui hæc aut legis, aut scribis, obtestor per illum ipsum Deum, qui omnia videt & potest, vt ppter peruersorum hominum, & eorum, qui nobis inimicissimi sunt, hæreticorum malitiam, ab hac narratione nihil subtrahas, neque quicquam illi addas.

VITA BEATISSIMI RICHARII PRESBYTERI ET ALMI PATRIS, AVTHORE ALBINO FLACCO

Alcuino Abbate.

PRAEFATIO AVTHORIS AD CAROLVM IMPERATOREM.

Domino semper venerabili, semperque desiderabili, pijssimo sanctæ Ecclesiæ tutori, gratia Dei semper Augusto Carolo, vestræ salutis perpetuus amicus Albinus. Rememorâte vestræ excellentiæ pietate, in loco sancto & meritò venerabili Ceterula, cum & ego vestra gloriæ feruus, vestra pietatis vestigia ibidem profecutus, aliquantisper commorarer, orauerat meâ paruitatè vir magnus in Christo, dominus & venerabilis Abbas Angilbertus, quò in laudem conditoris, qui mirabilis semper apparet in electis suis, quendam libellum, stylo simplici digestum, de vita sanctissimi ac verè magnifici confessoris Richarij cultus annotarem. Dumque exauditis continuo precibus eius, quæ ipsi diuinæ maiestati exaudibiles & charæ noscuntur, eundem mihi exhiberi libellum petissem, non parùm miratus sum, cur tanti nominis confessor, quem tantarum virtutum operatorem esse constabat, quemque prisca fama miraculorū narratione post ipsos apostolos nulli ferebat secundum, tam modico gestorū volumine potiretur. Idque mihi stupefcenti, innotuit iam dictus memorabilis vir An-

Verbū Dei quale sit.

Iohan. 10. & 14.

Matth. 28.

Iohan. 14. & 20.

1. Cor. 8.

Hæretici catholicis inimicissimi.

Carolus Magnus hic est

Abbas Angilbertus.

S. Richarij eximia virtus.

gilbertus, ac spirituales fratres eiusdem sancti loci, haberi apud se, quinetiam apud diuersas ecclesias, codicem alium grandioris quãtãtis, in quo scilicet illa miracula legentur, quibus non immeritò sanctum Christi confessorum omnis Gallia attollebat. Cuius simplex & minus polita locutio quia fratribus ad recitandum in populo aptior videbatur, sufficere sibi eandem descriptionem consenserunt. Dumque in ijs, quæ rogabant, prænotandis iamiamque animos applicarem, repente vestra pietatis nuncium conuentus, ut ea, quæ tractabam, sic annotarem, sicut reuerà vestra sapientia aurius inferenda. Hinc ego vocato notario, & fixo præ oculis iam dicto libello, ea, quæ referre videbatur de conuersione, de moribus, de continentia & sanctitate verè incomparabili, necnon de glorioso transitu eius ad Christum, seu de relatione preciosi corporis in locum priorem, dictatu admodum compediioso, titulo vitæ beatissimi Richarij almi patris aptauimus: & nisi propria decipior imperitia, veluti preciosum aurum vestra prudentissimæ sapientia ad ornandum diadema Christianæ philosophia, fide humiliter deuotissimè commendamus. Et quia in vestri pectoris cubili gloriam Christi & sanctorum eius honorem regnare cognoscimus, hanc nostri tam beati opusculi præfationem, vestra in Domino beatæ honorificentia dedicamus.

VITÆ HISTORIA.

*Gesta sacerdotis magni tenet iste libellus
Richarij, cuius Centula corpus habet.*

Aprilis 26.

Dagobertus
rex.

S. Richarij
patria.

Eius conuer-
sio.

Philipp. 3.

Psal. 83.

Mirabilis
abstinentia.

Temporibus gloriosissimi regis Francorum Dagoberti, qui & seculari potestate præclarus, & Christiana religione nobilis effulsit, & optimates suos dignitatibus exalauit, & seruos Dei honoribus excoluit: in illis, inquam, diebus plurima ubique monasteria à sanctis patribus cœperunt cœstrui: necnon & multi ex laico habitu viri religiosi inuenti sunt: ex quibus Richarius quidam, natus in villa Centula provincie Pontinae, velut lucifer inter umbras oriens emicuit, non tam nobilibus iuxta seculum parentibus ortus, quam moribus honestus & omni probitate deuotissimus. Hic ut in rusticã vita, quædam præstigia futuræ sanctitatis gerebat. Contigit autem illo tempore duos sacerdotes, sanctitate florentes & virtutum meritis fulgentes, quorum prior Caidocus vocabatur, de Hyberniæ partibus in Pontinas peruenisse regiones, sed à rusticis & popularibus illius loci propter insolentiam morum non sunt suscepti, nec digno eorum sanctitate honore tractati: sed magis iniurijs afflictos & opprobrijs castigatos, à finibus suis cœperunt eos expellere. Quorum violentia & sceleratis præsumptionibus futurus Dei famulus Richarius obuiauit, Christi que seruos de manibus impiorum eripuit, & cum omni benignitate eos deducens in domum suam, Deo prouidente, ut illi protegeretur, & ipse saluaretur obtinuit. Nec lucerna gratiæ Dei accensa diutius abscondi potuit, sed patefactum lumen sanctitatis & prædicationis, longè lateque ad salutem multorum fultit. Nam introductos hospites suos, cum magna charitatis honore curauit, eosque sibi verbum Dei prædicantes, cum tota humilitate & intentione audiuit. Nec frustra in terram bonam semen verbi Dei sparsum est: sed quod aure audiebat, hoc radicatus corde retinebat, & centenos in horrea Christi, ut postea

Igitur ex prædicatione famulorum Dei & aspiratione gratiæ diuinae compunctus, ad lachrymas conuersus, confessionem suorum fecit peccatorum, & in conspectu omnipotentis Dei ardentem veniam petens, lachrymis absoluit, quod ignoranter ab adolescentiæ illecebris peccauit: & qui Dominum suscepit in famulis suis hospitalitatis gratia, susceptus est à Domino in misericordia & pietate. Nam ex eo tempore initium sacre religionis sumpsit, & ad altiora pietatis fastigia gradibus quotidie humilitatis scandere nitentur: & arreptum semel vitæ iter, fidei passibus peragere conatus est, atque posteriora obliuiscens, se in anteriora cum Apostolo extendit, illius versiculi per singulos gradus memor, Ibunt sancti de virtute in virtutem: quatenus perueniant ad id, quod sequitur: Videbitur Deus Deorum in Sion. Itaque mox ab initio conuersionis suæ tam dura se castigatione constrinxit, ut post longa & diuturna ieiunia, pane hordeaceo cinere commixto, & aqua lachrymis temperata, fessum ieiunijs corpusculum refocillaret: &

& huius tibi sustentaculo, deuotus Christi athleta vigilijs & orationibus die noctuque Domino militabat, non aërem verberans, sed corpus suum castigans, nè futurus Christi prædicator, in aliquo reprobis inueniretur. Sed his atque huiusmodi virtutum gradibus & sanctissimæ vitæ moribus Deo acceptabilis, dignis successibus ad sacerdotalem peruenit honorem: vt cui prædicationis deuotio inerat, honoris dignitas non deesset. Quem honorem, vt famulus Dei, magna humilitate ornauit, & vera charitate excoluit, & verbi Dei prædicatione ampliavit, atque velut bonus agricola, spinas peccatorum de agro Domini Euangelico vomere eradicauit, & arida corda superno perpetuæ salutis rore irrigauit. Sed & diuina clementia, post eius irrigationem, in isto populo plurima fidei dedit incrementa. Vnde & omnibus prædictus vir Dei Richarius honorabilis factus est & charus: quia quod ore prædicauit, exemplo ostendit, & viam vitæ, quam alijs sermone monstrauit, ipse prior actu præcucurrit.

Quicquid verò ei populus in stipendia prædicationis spontè obtulit, omnia pauperibus diuidere festinauit: in dignumque ei visum fuit de crastino præsentis vitæ cogitare, qui diuitias æternæ vitæ accipere anhelabat. Idè oblatam ab hominibus distribuit, vt promissâ à Deo acciperet. Felix commercium, vt qui parua ac transitoria hilariter distribuerat, magna & æterna feliciter esset accepturus. Nam studiosissimus fuit pauperum consolator, peregrinorum susceptor, viduarum defensor, pupillorum & orphanorum pater: ita vt verissimè de eo sanctissimi Iob testimonium dici potuerit: Oculi fui cæco, pes claudis, & pater orphano: & causam, quam nesciebam, diligentissimè perscrutabar. Quapropter vndique ad eum infirmi confluxerunt: quos lato suscipiens animo, medelam eis consolationis per sanctas orationes præbebat. Nec leprosos vel elephantiacos exhorruit, sed quasi fratres amplexabatur, balneisque eorum membra sanctorum fouebat: eademque post ipsos ingressus est, magis ea pietate illos emundans, quam se commaculans, prophetici sermonis non surdus auditor, dicentis: Egenos vagosque induc in domum tuam, & nudum vestimentis tuis cooperi, & carnem tuam nè despexeris. Nec solum carnali refectioe ad se venientes fouebat, sed etiam spiritali sanctæ prædicationis solatio reficere eos non cessauit. Et sicut miserorum idoneus vbiq; fuit consolator, ita superbiorum durus castigator esse non timuit. Illos pietatis clementia eleuabat, hos seueræ inuectionis censura deprimebat. Nec terrenæ potestatis iram furoris metuebat, quem timor interioris diuinæ potentia totum corroborabat: paruipendens diuitum minas, vt præco veritatis existeret. Nec fuit arundo vento agitata, vt eum aura humanæ vel laudis vel detractionis commoueret: sed in arce solidæ veritatis consistens, ab humano ore, secundum Apostolum, iudicari contempsit, viamque regiam incedens, nec à dextris propter terrores potentium, nec à sinistris propter blanditias adulantium declinabat. Quapropter magnam plebem Domino Deo suo in hac præsentis prouincia acquisiuit, & sibi honorem perpetuum promeruit.

Vnde populus eius cernens in Christo deuotionem religiosam, cœpit eum attentius honorare, & multa ei pro eleemosynarum largitione asferre: quæ ille (vt erat Dei & proximorum dilectione plenus) omnia in pauperum elargitus est solatia, maximeque in captiuorum expendit redemptionem. Nam alios occultis diabolica fraude peccatorum vinculis obligatos, per sedulæ prædicationis hortamenta soluebat: alios seculari captiuitate oppressos, pecuniæ largitione redemit: vt illi spiritaliter absoluti, in eundem in Domino: & isti carnali seruitute liberati, conuerterentur ad Deum. Et non solum in his regionibus per pietatis opera, vel per prædicationis lumina prædictus vir Domini clarus effulsit: sed vt lucifer æquoreos Oceani campos transfiliens, præco diurni luminis nocturnas suo exortu discutit umbras: sic ille in vltimas Britannia regionibus, ad expellendas ignorantia tenebras, lumen veritatis suo sparsit aduentu: scilicet vt sicut in istis regionibus, sic & in illis alios à seruitute diabolica, alios à captiuitate carnali liberaret. Illis verbum Dei infudit, istis charitatis precium impendit, vt pro temporali redemptione æternam reciperent libertatem. Sic ergo bonus Dominiæ pecuniæ negociator, duo simplicis charitatis Dei & proximi talenta multiplicare studuit: quatenus cum multiplici laboris sui fructu Domino suo obuiare posset, & hanc vocem audire iucundissimam: Eugè serue bone & fideis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium Domini tui. Fertur verò, dum causam prædicationis in Britannia diutius moraretur, subito illi venisse in mentem, aliquos sui iuris sub seruitute se reliquisse in Gallia. Itaque dolore percussus, dixit ad suos: Heu nostros sub seruitute dimisimus in patria, dum huc aliquos liberaturi venimus, maximeque

Vigilia & Preces.

Fit presbyter.

Præclare concionatur.

Benignitas in inopes.

Iob 29.

Humanitas erga leprosos.

Esa. 58.

1. Cor. 4.

In Britannia quoque concionatur.

Matth. 25.

Magna eius
charitas er-
ga seruos
suos.

scio eos citò esse morituros. Sed ite festinanter, nauemque conscendite, & eos facite ingenuos, priusquam moriantur. Illi haud segniter præceptum secuti paternum, in patriam venerunt, prædictosque seruos viri Dei saluos & incolumes inuenerunt, eosque, veluti iussi erant, manumittentes, fecerunt ingenuos: qui non post multum temporis, sicuti sanctus vir Dei prædixerat, defuncti sunt. O quantà clementia est Dei Christi, qui famulo suo pietatis affectum inseruit, & seruorum eius mortem futuram ostendit: quatenus illi misericordiæ merces de suis non periret, & illos morientes seruitutis iugum non grauaret: qui & ob alienos liberandos tanti itineris periculum subire non timuit: & ex eo tempore neminẽ sui iuris sub seruitutis iugo retinere voluit: sed vbiquẽ omnes ad se pertinentes libertate propria perdonauit, nè in proprios durior esse videretur, qui in alienos mitissimus apparere gestiebat, & mercedem, quam ex alijs congregauit, de suis accumularet.

Exercitia
sancti viri &
virtutes.

Ephes. 6.

Igitur prædicationis officio in Britannia peracto, cum multiplici verbi Dei fructu reuersus est in patriam: nè dum in aliena messe quæreret mercedem, in propria perderet: & tanto se ardentius seruituti Dei subegit, quanto viciniorem sibi diem remunerationis esse præsentit. Nam seipsum quotidianis ieiunijs maceravit, mortificatione carnis constrinxit, vigilijs afflixit, orationibus muniuit, charitate confirmauit, spe roborauit, fide armauit, nulli malum pro malo reddens, nullius adulator, neminem contemnens: vt viam veritatis prior ipse incederet, quam cæteris prædicando monstrauerat. Sic vir Dei galea salutis induitur, & gladio verbi Dei accinctus, & lorica iustitiæ vndiquẽ circumdatus, atque scuto fidei armatus, calceatusque in præparationem euangelij pacis, processit in prælium publicum contra antiquum hostem, omnia tela eius ignea fortissimo fidei umbone repellens: quotidianisque triumphis spolia multa victo hoste reportauit, in Ecclesia Christi tam metuendus humani generis inimico, quam humano generi pernecessarius, vt potè qui non suam tantum, sed multorum quasituit salutem. Ideò iustum est, vt multorum ore in Christo laudetur, multorum pro Christo redemptor: cuius non tanti est miracula narrare, quàm ab eo gesta sunt, quanti miraculorum cognoscere virtutem, qua cælesti regi in diebus suis multum acquisiuit populum. Nam officium prædicationis, omnium signorum ostensione maius esse, non dubium est, licet non defuerit pro temporum vel rerum conuenientia signorum perpetratio, quæ per eum diuina peregit clementia.

S. Rictudẽ
inuisit.

Quodam nanque tempore maligni spiritus tentatio ad verecundiam accidit viri Dei, quam Dei misericordia ad laudem ei cõcessit euenire. Visitauit enim equitando quandam Deo deuotam foeminam, Rictudem nomine, & cum iam post dulces vitæ epulas & post colloquia salubria, ipse vir Dei, ascenso equo, ad propria remeare disposuisset: foemina prædicta, iuxta morem, equitantis vestigia patris secuta est, habens in vlnis filium suum, vt paruulus quoquẽ benedictione hominis Dei roboraretur, quem ipse antè sacro baptismate regenerauerat. Accipiente itaque infantem equite venerando seu ad benedicendum, seu ad osculandum, antiquus hostis, omnibus bonis inimicus, immisit equo ferocitatem: qui huc illucque dentibus frendens, pedibusque calcitrans, & toto corpore infaniens, in consueto impetu per campum discurrere cœpit. Quod pauida cernens mater, oculos auertit, nè morientem videret filium, quem seruus Dei, fauiente equo, manu tenebat. Familia verò pro morte pueri vel casu viri Dei strepere, plangere, eiulare non destitit. Sed dexterâ Christi, quæ Petrum trepidantem leuauit, nè mergeretur in vndis, puerum cadentem subleuabat, nè allideretur in terris. Nam oratione à famulo Dei facta, puer incolumis quasi auicula peruenit ad terram, & equus redditus est mansuetudini suæ. Et mater quidem filium suum super terram sanum & ridentem suscepit in vlnas suas: ipse tamen sacerdos Dei non equo iter agere, sed asello mansuetissimo ex eo tempore voluit. Sic ergò, miserante Deo, tentatio maligni hostis illi versa est in laudis honorem: & superbia equi, facta est humilitatis gratia & magistra. Nam non erat immemor, Dominum Christum, dum ad redemptionem properaret humani generis, asello iter egisse, non equo. Sic & ipse propter salutiferam prædicationem dum per multa quotidie festinaret loca, asellum sibi portitorem sufficere iudicauit. Quocunquẽ autem iter agebat, aut psalmi in ore eius resonabãt, aut salutis ex ore eius prædicatione audiebatur. Nec mirum, si Christum semper prædicaret lingua, quem semper gerebat in corde, per quem pius consolator miseris fuit, & durus inuictor potentibus: illorum inopiam clementi miseratione reuelans, istorum superbiam seuera castigatione reprimens.

Matth. 14.
Puerũ à p-
sentissimo
periculo
seruat.

Matth. 21.

Nam

Nam quodam tempore rex potentissimus Dagobertus, rogante viro illustri Gisle-
 maro, eandem venire in partes, & virum Dei, vt se sacrosanctis eius orationibus com-
 mendaret, inuisere contigit: quem ipse famulus Dei & sanctitatis suæ benedictione
 roborauit, & sacerdotali autoritate libera voce castigauit, denunciando ei, nè in secu-
 lari superbiret potentia, nè in fugitiuis speraret dinitijs, nè vanis adulantium extolle-
 retur rumoribus, nè caducis gauderet honoribus: sed magis Dei timeret potentiam,
 illiusque immensam laudaret gloriam: humanam verò potentiam vel gloriam nullam
 putaret, quæ subito velut volatilis umbra recedat, & tanquam spuma super aquam, ten-
 tationis flante vento, euanescat: atque hoc potius timendo cogitaret, quia potentes
 potenter tormenta patientur: & cui plus datur, plus exigitur ab eo. Qui autem vix sus-
 ficit pro se solo rationem reddere Deo in die iudicij, quid faciet pro tot hominum mil-
 libus ipsi commissis? Idcirco quisque magis timere potest præesse, quam subesse: quia
 qui subest, pro se solo rationem reddet Deo: qui autem præsumt, pro omnibus reddituri
 sunt, qui sub eorum sunt potestate constituti. Qua castigatione rex, vt fuit sapientissi-
 mus, benignè suscepta, gaudens eius libera veritatis fiducia, sacerdotem Christi secum
 ad conuiuium venire rogauit. Qui Christi confortatus exemplo, secularium non respu-
 entis conuiuia, vt prædicationis lumeret occasionem, venit cum rege ad mensam eius,
 rotaque die illa & nocte inter epulas lætitiæ, verbi Dei dapes salutiferas conuiujs suis
 ministravit. Cuius constantia morum & instantia prædicationis præfatus rex delecta-
 tus, cepit eum ex animo amare & honore prosequi, intantum, vt ea ipsa die aliquid de
 censu suo ad luminaria domus Dei condonaret, ratum æstimans, vt sicut ipse inuisibili
 prædicationis lumine ab eo illuminatus esset, sic visibili luce per eum domus Domini
 illustraretur: & quod intus ei fulgebat in fide, hoc foris fulgesceret in ecclesia, memor
 præcepti Dominici, quo dicitur: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera
 vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in caelis est. itemque in Psalmo: In lumi-
 ne tuo videbimus lumen: id est, In lumine fidei, quod fulget in mente, lumen foris
 scintillat, quod splendescit in opere.

Exinde autem famulus Dei, quia ab hominibus honorabatur, homines fugere mē-
 ditabatur, vt honores temporales declinando, honores acciperet perpetuos: eremum-
 que concupiuit, quatenus liberius soli Deo vacaret, & contemplatiuos carperet fru-
 ctus, qui ad id vsque temporis in actuosis haud segniter defudarat: sciens à Domino di-
 ctum de Maria, sedente secus pedes eius, & verbum vitæ attentius audiente: Opti-
 mam partem elegit sibi Maria, quæ non auferetur ab ea. Huiusque memor sententiæ,
 monasticam vitam petit, quò secretius sola caelestia mente rimaretur, ecclesiæ regimen
 alteri tradens, quam ipse in Centula vico Christo fundauerat. Porro Gislemarus, vir il-
 lustris & Christianæ religionis deuotus amator, simul & Maurontus, nobilis quidam
 vir, & terrarum vel sylvarum ad regem pertinentium seruator, præbuerunt ei locum
 manendi in sylua Tristiacensi: qui & ipse Maurontus postea seculari habitu deposito,
 monachus factus est in eodem loco. Cumque viro Dei mansionem solitariam præpara-
 rasset, Christo monasterium construere inchoauit. Vir igitur Dei habitationem il-
 lam cum vno solo commilitone ingressus est, paruo tantum tuguriunculo, vilissimo
 opere facto, contentus, vt habitatio vitæ conueniret, superfluum æstimans, seculi con-
 temptorem aliquid seculi deliciarum habere & videre. At inibi tanta se mortificatio-
 ne carnis castigauit, tanta ieiuniorum & vigiliarum assiduitate maceravit, vt vix ossa aren-
 tia dissipatis iuncturis sibi adhererent, & tremencia baculo regente vestigia difficile
 moueret. Iam mente seculo maior, sola caelestia semper cogitabat, quantumque mudo
 alienus, tantum Deo proximus erat, illum quotidie vincens in eremo, à quo Adam
 olim victus est in paradiso: super aspidem & basiliscum ambulans, caput quotidie an-
 tiqui conterens serpentis, temporalia continens, æterna sola suspirans, scalam somni-
 antis Iacob omni hora ascendens, atque per angustam viam, quæ ducit ad vitam, in-
 cedens, iter suum assiduis muniuit orationibus. Nec clausa tamen eremi angustia, lu-
 cis columna latere potuit: quin potius sui fulgoris radijs longè lateque magis innotuit.
 Quapropter vndique ad hominem Dei diuersis fatigati infirmitatibus confluerunt,
 quos sanctarum medicinis orationum sanauit, omnesque ad se quocumque morbo af-
 flictos venientes, vel tristitiæ cuiuslibet rancore angustatos, sanos & hilares domum re-
 meare fecit: nec in domo salutis diu morbus manere valuit, sed quanto propius accessit,
 tanto velocius recessit. Mihi verò non singulas virtutum eius species nominatim
 enarrare propositum est, sed vitæ sanctitatem paucis perstringere verbis, nè eloquij mei

O o o o

tardi-

Rex Dago-
bertus inui-
sit virum Dei.Sap. 6.
Luc. 12.Prædicit
apud regē.

Matth. 5.

Psal. 35.

Luc. 10.

Degit soli-
tarius.Vita durif-
sima.

Gen. 3.

Gen. 28.

Matth. 7.

Multos cu-
rat morbi-
dus.

tarditate multiplex signorum, per cum gestorum, fama magis obscuretur, quam latetur. Doctioribus ergo illa relinquenti, quo sine præsens hoc seculum sancta illa anima deseruerit, solum mihi dicere sufficiat.

Prædicat
obitum suum.

Itaque præsciens diei euocationis suæ, qua felicitatē diū desideratam accepturus erat, ut esset semper coniūctus Christo, quem semper amauerat: vocauit ad se Sigobardum commilitonem suum, dixitque ei: Scio, fili mi, scio, quod d' finis meus nō tardat, & regem meum, quem diū concupiui, citiūs videbo: & vtinam tam propitium mihi seruo videam, quam desiderabilem sanctis suis. Sed tu, fili mi, præpara vasculum corpusculo meo, quo condatur, non superfluo studio, sed necessario vsu: vt illic seruetur in illum diem,

1. Cor. 15.

quo corruptela hæc vertatur in incorruptionem, & mortale hoc induatur immortalitate: & para te cū omni diligentia, dulcissime fili, vt vbi dies illa, que mihi modò appropinquat, tibi aduenerit, te paratum inueniat. Ego verò ingredior viam vniuersæ carnis: tantum mihi misericors sit Saluator mundi, & me modò defendat ab hoste, qui me olim redemit ab hoste: & quem præsentis vitæ habui consolatorem, æternæ vitæ mihi inueniam largitorem. Hæc discipulus à patre audiens, lachrymis persusus, tamen præcepta secutus, lignum inueniens fudit, cauauit, & corpori patris coaptauit, pijsque stictibus rigauit quod fecit, penè prius lachrymis implens amaris, quam paternis membris: aptatumque, vt potuit, sarcophagum in loco præfinito à patre composuit. Interim dum cum tristitia patri filius pararet obsequium, validior patrem coquebat infirmitas, & in frigido corpusculo vix halitus remansit extremus: nec tamen ab orationis cessauit officio, vel diuinæ laudis obsequio: & dum salutifero corporis & sanguinis Christi viatico suum iter muniuit, inter gratiarum actiones & verba orationis, 6. Calend. Maij spiritum emisit: positusque est in sepulcro à discipulo in loco, vbi ipse præceperat. Sed mirum dictu: inter exequias paternas subito discipulus sopore oppressus, vidit in visu, quasi raptus esset in aulam splendidissimam, omnique decore pulcherrimam, immò solis luce clariorem: in qua beatum Richarium præclaro & hilari vultu vidit habitantem, sibi que loquentem: Ecce frater Sigobarde, qualem mansionem præparauit mihi Deus: pro vili, quam habui in terra, pulcherrimam in celo: pro contemptibili, gloriosam: pro obscura, lucidissimam: & pro fumosa, omni suauitate renidentem. Euigilans autem Sigobardus, latior opus exequiarum perfecit, Deo providente, vt filius consolaretur, & patris ei gloria ostenderetur. Conditus est ergo, vt prædixi, miles Christi, vbi

Migrat ad
Dominum.

Viso disci-
puli.

Corpus eius
Centulam
transfertur.

Psal. 150.
Contractus
sanatur.

Item da-
moniaci.

Vincula
soluuntur.

suo regi maximè militauerat. Sed non multo post fratres à Centula monasterio cum suo Abbate Ocialdo, viro religioso & sancti successore, venerunt, & corpus S. Richarij tulerunt, posueruntque in loco, in quo etiam nunc cum magna meritorum gloria requiescit. Ibi enim, præstante Deo, per serui sui reliquias noua sæpius audiuntur miracula edi, vt fides precantium patefiat, merita sancti viri ostendantur, & in seruo suo Christi laus celebretur, sicuti dictum est, Laudate Dominum in sanctis eius.

Quidam contractus, corpore debilis, sed fide robustus, frequentabar orando sancti Dei sepulcrum. Qui optata sanitate subito recepta, dedit gloriam Deo, quod infirmus venisset, & sanus recederet. In cuius miraculi memoriam vsque hodiè sustentacula infirmitatis illius pendunt in ecclesia S. Richarij. Sed & multoties demoniaci, ad corpus sancti Dei suorum obsequio deducti, diuina concedente clementia, à vexatione maligni spiritus liberantur.

Quodam tempore vinculis & catenis constricti quidam per publicam ducebantur plateam, quæ est iuxta B. Richarij ecclesiam. Qui cum eminus ad viri Dei propinquant templum, voce magna clamare cœperunt: Sancte Richari, salua nos. & statim ruptis vinculis, absoluti sunt.

Item clades magna, quam venenosam lacertam vocant, longè lateque morte amara habitatores terræ interfecit, & vix, ab ea tactus, viuus euasit. Percussusque est ea peste quidam è fratribus S. Richarij: qui licet mortem timeret propter cladem, vitam tamen non desperauit propter patronum. Ergo quasi ad certa suffragia comitantibus fratribus, cucurrit ad sepulcrum viri Dei: ibique communiter oratione facta, & ipse liberatus est à morte, & omnes defensi sunt à plaga, nec aliquis ex illis fratribus mortifera cladis eius vastatione percussus est. Nec solum illi liberati sunt, sed & si quis alongè veniens, plaga tactus pestifera, ad S. Richarij cum fide fugiat solatium, etiam cum clade, mortis euadit periculum. Vndè intelligi datur, quantam habeat apud Deum potestatem pro nostris intercedendi peccatis, si cum fide clamemus ad illum, qui tanta est virtute præditus depellendi morbos ab illis, qui cum fide veniunt ad eum. Nam patet ex mira-

miraculis, qualis sit ex meritis, & antea vita fulgescit in opere subsequenti: ita ut non sit opus dubitare de sanctitate, dum tantus est in virtute. Intelligite hinc, fratres charissimi, qui pauper voluit esse pro Christo, quales modò habeat diuitias cum Christo: & qui appetijt esse contemptibilis inter homines, quam gloriosus regnet inter angelos, honorem, quem fugit in terris, nunc possidens felicissimè in cælis. Quapropter dignum est, ut ab omnibus honorificetur, qui omnium Dominum semper amauit: propensius tamen à nobis, qui eius corpori quotidie assistimus: quatenus quos filios genuit in doctrinis, dignos possideat hæredes in meritis. Nec illi tantum prodest nostra laudatio, quantū nobis eius imitatio. Magis illi placet imitator deuotus, quam laudator ociosus. Vnde fratres charissimi, & sanctissimi patres, & filij iucundissimi, totiusq; sanctæ cōgregationis populus, qui ad tanti patroni festa cōuenistis, dignos vos facite, ut Deus omnipotens per eius intercessionem, vestras exaudiat orationes. Ornate vosmetipsos spiritali pulchritudine, supereminens charitatis gloria, victrici fidei fortitudine, & spe suauissima de Christi bonitate, sequentes semper sanctorum patrum vestigia, ut per eorum gradientes exempla, illorum societate digni efficiamini: & secundum Apostolum, abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè & iustè & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem & aduentum gloriæ magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi: qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum: Cui est gloria in secula seculorum, Amen.

Sanctissimi
tandi.

Tit. 2.

MARTYRIVM S. MARTYRIS ANTHIMI EPI- SCOPI NICOMEDIAE, AVTHORE SIMEONE META-

*phrasæ, qui quidem eum scribit 3. Septembris capite plexum: sed nos
Latina hic sequimur Martyrologia.*

Vis nescit, quam pulchrè quidē sita sit Nicomedia, & quantā sit eius magnitudo, quantusq; sit eius splendor, & quantā pulchritudo, & quòd ea sit arx omnium ciuitatum & Nicomedia? Sed quauis ea sic se habeat, & ad tantam processerit elegantiam, suo tamen germine magis gloriatur, quam his omnibus. Ex ea enim, tanquam generosus ramus, editus est Anthimus, floruitq; & pulchros fructus produxit. Nam modò quidem excesserat ex infantia, & in eo honorum morum florebat omnis gratia. Et iam euaserat adolescens, & erat intelligentiæ multis numeris absolutus. Postquam autem in virorum numerum est relatus, & eos fructus percipit, qui sunt inter viros, & ventri imperauit, iræque & carni est moderatus, & mundanū hunc fastum abhorruit: toto tempore vacabat orationi, & diuinarum rerum meditationi: Matrem autem virtutum charitatem studiosè exercuit. Se autem in hoc præclare gessit, quòd semper esset grauitate præditus, & cogitabundus, & sollicitus. Tanta autem ornatus erat humilitate, ut satis esset, si vel solūm videretur, ad compungendas animas eorum, qui erant studiosi virtutis, & ad augendam virtutem.

27. Aprilis.
secundum
Latina Mar-
tyrologia.
for. Bithy-
nia.S. Anthimi
patria.Ut se gessit
puer.

Adolescens.

Vir.

Quoniam ergò qui sic vitam agebat, & vel maximè vocalem præconem propriam habebat virtutem, nec celari, nec latere poterat, euehitur ad excelsum sedem sacerdotij, & in Presbyterorum cathedra laudat Dominum: cum tamen non repētè ad id peruenisset, neque suæ vitæ proœmium fecisset sacerdotium: sed cum se prius rectè gessisset in multis alijs gradibus, & eis conuenientem exercuisset virtutē, & hæc omnia tulissent testimonium, quòd dignus esset superioribus, sic ascendit ad magnam dignitatem sacerdotij, non honorè persequens, nec arripiens: sed ab illo potius apprehensus, etiam si ipse se procūl remouebat propter summam humilitatem. Deindè excedit quidem ex hominibus, qui Nicomedia tunc erat Episcopus. Erat autem pastore vidua ecclesia, & se esse desertam desebat miserabiliter, & deplorabat calamitatem. Nicomediensium itaque præpositi, & maximè, qui erant alumni ecclesiæ, se esse desertos ægerrimè ferentes, omnes inter se communi suffragio decernunt, Anthimo mandandum esse episcopatum. Cum ergò venissent ad ecclesiam, Deum vocabant testem suæ electionis: & vehementer rogabant, ut eis reuelaretur, an esset Deo accepta eorum sententia, & an haberent supernum suffragium eis suffragans & adstipulans. Ecce autem circun-

Initiatur
sacerdotio
Anthimus.